ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Osasto/käsittelijä Avdelning/handläggare

Lakiosasto

YLEISKIRJE A 65/93

Päivämäärä Datum

21.12.1993

Työeläkelaitoksille

TYÖNTEKIJÄIN ELÄKEMAKSU

Vuoden 1994 alusta tulevat voimaan pysyvät lait työntekijäin eläkemaksusta. Säännökset sisältyvät työeläkelakeihin (mm. TEL, LEL ja TaEL). Työntekijäin eläkemaksua ryhdytään pidättämään myös sairauskassan maksamista täydennyspäivärahoista.

Sosiaali- ja terveysministeriö on myös antanut uuden päätöksen työntekijäin eläkemaksun pidättämisestä. Päätös koskee vain TEL:n piiriin kuuluvia työntekijöitä.

Uuden päätöksen mukaan työntekijäin eläkemaksu pidätetään myös ensimmäiseltä vajaalta kalenterikuukaudelta. Ketjutus-tilanteissa työnantaja voi pidättää työntekijäin eläkemaksun jo ennen kolmatta kalenterikuukautta, jos työsuhteitten arvioidaan tulevan ketjutuksen piiriin. Sitä vastoin eläkemaksua ei pidätetä jatkuvaluonteisista veronalaisista henkilökuntaeduista kuten korkoedusta.

Tässä yleiskirjeessä annetaan uudet ohjeet työntekijäin eläkemaksun pidättämisestä. Se korvaa yleiskirjeet A 51/92 ja A 59/92.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen

Postiosoite Postadress
PL 11 00521 HELSINKI
PB 11 00521 HELSINGFORS

Käyntiosoite Besöksadress
Opastinsilta 7 00520 HELSINKI
Semaforbron 7 00520 HELSINGFORS

Puhelin Telefon
(90) 1511
Telekopio (90) 148 1172

Pankkitilit Bankkonten
KOP 157510-84
SYP 229838-581
SKOP 400031-1235
SHOP 572333-161
PSP 50 416

ETK 0003 6.93 200.000 631690M/6810195/P

Lakiosasto 21.12.1993

Työeläkelaitoksille

TYÖNTEKIJÄIN ELÄKEMAKSU

Tasavallan presidentti vahvisti 28.6.1993 lait joustavaa eläkeikäjärjestelmää koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi (559-566/93). Lakeihin sisältyvät säännökset, joilla työntekijäin eläkemaksu säädetään pysyväksi osaksi työeläkkeiden rahoitusjärjestelmää.

Hallituksen esitys mainituiksi laeiksi (HE 26/1993) on lähetetty eläkelaitoksille yleiskirjeen A 21/93 ja vahvistetut lait yleiskirjeen A 33/93 liitteenä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on antanut lain soveltamisesta päätöksen (15.12.1993).

1
Työntekijäin eläkemaksun taustaa

Tulopoliittisessa sopimuksessa 29.11.1991 vuosille 1992-1993 sovittiin muun muassa työntekijäin eläkemaksusta vuodelle 1993. Koska maksusta tuolloin sovittiin vain vuoden 1993 osalta, työntekijäin eläkemaksua koskevat lait säädettiin koskemaan vain vuotta 1993.

Tulopoliittisessa sopimuksessa 30.11.1992 vuosille 1993-1994 osapuolet sopivat maksun jatkamisesta vuoden 1993 jälkeen. Palkansaajien maksuosuudesta tulee vuodesta 1994 alkaen pysyvä osa työeläkejärjestelmän rahoitusta.

Työntekijäin eläkemaksua koskevat pysyvät säännökset vastaavat pääosiltaan vuoden 1993 lain säännöksiä. Uutta on se, että jatkossa työntekijäin eläkemaksun muutos on vuosittain 50 % TEL-eläkevakuutusmaksun muutoksesta, jolleivät työntekijäin ja työnantajien keskusjärjestöt toisin sovi. Uutta on myös se, että työntekijäin eläkemaksua vastaava määrä vähennetään eläkepalkasta STM:n kullekin kalenterivuodelle vahvistaman kertoimen mukaisesti.

2
Eläkemaksu koskee kaikkia palkansaajia

Työntekijäin eläkemaksu maksetaan ansioeläketurvan kustantamista varten kaikissa työ- tai virkasuhteeseen perustuvissa ansioeläkejärjestelmissä. Maksu koskee siis työ- ja virkasuhteessa sekä muussa palvelussuhteessa olevia henkilöitä.

Vaikka muualla laissa olisi säädetty, että työntekijät tai viranhaltijat eivät osallistu eläketurvan kustantamiseen, peritään sen estämättä työntekijäin eläkemaksu.

Työntekijäin eläkemaksusta säädetään TEL:n 12 b §:ssä, LEL:n 10 c §:ssä ja TaEL:n 7 a §:ssä.

Suomen Pankin eläkesäännön, kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön tai eläkesäännön (HE 307/1993 vp.), KiEL:n ja ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain piiriin kuuluvien maksusta säädetään erikseen.

Valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien henkilöiden työntekijäin eläkemaksua koskevat säännökset sisällytetään valtion eläkerahastosta annettuun lakiin (942/93). Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin lisätään säännös palkansaajien työeläkemaksusta (958/93).

MEL:n piiriin kuuluvien työntekijöiden vakuutusmaksuvelvollisuus määräytyy MEL:n mukaan. Yrittäjiä työntekijäin eläkemaksu ei koske, sillä he kustantavat itse eläketurvansa.

Työntekijäin eläkemaksu ei koske myöskään luottamustoimessa olevaa henkilöä, paitsi jos hän on samanaikaisesti työsuhteessa palkkion maksajaan. Eläkemaksu ei koske myöskään niitä työeläkelakien soveltamispiirin ulkopuolelle jääviä työntekijöitä, joille työnantaja on vapaaehtoisesti järjestänyt eläketurvan (TEL:n 1 §:n 1 mom. ja TEL 1 c §). Tämä johtuu siitä, että työntekijäin eläkemaksun saa pidättää vain, jos työnantaja on velvollinen järjestämään eläketurvan.

3
Eläkemaksun määrä

Eläkemaksun määrä on vuosina 1993 ja 1994 kolme prosenttia työntekijän ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitetusta palkasta.

Eläkemaksu pidätetään myös tuloverolain 77 §:n mukaisesta palkkatulosta (= ulkomaantyötulo), rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetusta palkasta sekä palvelurahoista. Eläkemaksu pidätetään myös vakuutuskassalaissa tarkoitetusta sairauskassan myöntämästä täydennyspäivärahasta.

Vuoden 1994 jälkeen kolmen prosentin maksuun lisätään puolet keskimääräisen TEL-vakuutusmaksun noususta, jollei erikseen toisin säädetä. STM antaa vuosittain päätöksen työntekijäin eläkemaksun määrästä.

4
Eläkemaksun pidättäminen TEL-työsuhteessa

TEL:n soveltamispiirissä olevilta työntekijöiltä eläkemaksu pidätetään siltä osin kuin työnantaja on palkanmaksuhetken mukaan arvioituna velvollinen järjestämään työntekijälle eläketurvaa. Tällä säännöksellä pyritään siihen, että eläkemaksu pääsääntöisesti maksettaisiin sellaisesta TEL-työsuhteesta maksetusta palkasta, josta myös karttuu eläketurvaa.

Eläkemaksu pidätetään TEL-työsuhteen eikä työoikeudellisen työsuhteen perusteella (huom.mm. TEL-työsuhteen päättyminen ja yli vuoden palkattomat keskeytykset työsuhteen aikana).

STM:n päätöksessä (15.12.1993) on tarkemmat ohjeet tällaisista tilanteista. STM:n päätös ei koske LEL- eikä TaEL-työntekijöitä.

STM:n päätöksen mukaan työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä työntekijältä, jonka ansioiden **palkanmaksuhetkellä** tiedetään tai arvioidaan jäävän eläkekarttuman ulkopuolelle. Tätä ratkaisua ei muuteta, vaikka myöhemmin osoittautuisi, että työntekijä tulikin TEL:n piiriin. Vastaavasti eläkemaksua ei palauteta, vaikka myöhemmin ilmenisi, ettei työntekijä kuulunutkaan TEL:n alaisuuteen. (Ks. kuitenkin kohta 4.2 ketjutus).

4.1
Kuukausiansio alle TEL:n rajamäärän

Jotta TEL:n mukaista eläkettä karttuisi, tulee työansion kuukaudessa olla vähintään lain piiriin kuulumisen rajamäärän suuruinen (vuonna 1994 1 070 mk/kk).

Jos työansio kalenterikuukaudessa jää tai sen palkanmaksuhetkellä arvioidaan jäävän alle TEL:n piiriin kuulumisen rajamäärän, ei eläkemaksua pidätetä tällaiselta kuukaudelta. Vaikka työnantaja tällöin olisi vapaaehtoisesti järjestänyt työsuhteesta eläketurvan, työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä.

Jos työansio on täyttänyt TEL:n piiriin kuulumisen rajamäärän ja ansiot ovat sittemmin laskeneet rajamäärää pienemmiksi mutta työnantaja on jättänyt tämän ilmoittamatta eläkelaitokselle, pysyy työntekijä edelleen vakuutuksen piirissä (TEA 1 §:n 1 mom.) ja eläkemaksu pidätetään.

4.2 TEL-työsuhteen kesto

Eläkettä ei kartu työsuhteesta, joka kestää alle kuukauden. Eläkemaksu pidätetään, jos TEL-työsuhde palkanmaksuhetkeen mennessä on kestänyt kuukauden tai jos sen palkanmaksuhetkellä olevien tietojen mukaan arvioidaan kestävän vähintään kuukauden.

Ketjutus

Jos työntekijällä on alle kuukauden jatkuneita työsuhteita samaan työnantajaan vähintään kolmena perättäisenä kalenterikuukautena ja jos jokaisena kalenterikuukautena työansioita on vähintään TEL:n rajamäärä ja työaika on ollut vähintään 20 tuntia kuukaudessa, muodostetaan näistä työsuhteista eläkkeeseen oikeuttava TEL-työsuhde (ketjutus).

Jos kolmantena kalenterikuukautena voidaan arvioida, että työsuhteet tulevat ketjutuksen piiriin, eläkemaksua pidätetään kolmannesta kalenterikuukaudesta lähtien. Eläkemaksua ei pidätetä takautuvasti kahdelta edelliseltä kalenterikuukaudelta.

Jos työnantaja voi jo ennen kolmatta kalenterikuukautta arvioida työsuhteitten tulevan ketjutuksen piiriin, eläkemaksua voidaan ryhtyä pidättämään seuraavasta palkanmaksusta lukien eli siitä palkasta, jota vielä ei ole maksettu. Jos työskentely ei tulekaan TEL:n piiriin, työnantajan on palautettava pidätetty eläkemaksu työntekijälle.

4.3 Alle 14-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat TEL-työntekijät

Työnantaja on velvollinen järjestämään työntekijöilleen eläketurvan sen vuoden jälkeen, jona työntekijä täyttää 13 vuotta. Myöskään työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä ajalta ennen sitä vuotta, jona työntekijä täyttää 14 vuotta.

Työnantaja ei ole velvollinen maksamaan vakuutusmaksua työntekijästä, joka on täyttänyt 65 vuotta. Jos TEL-työsuhde jatkuu 65 vuoden iän täyttämiskuukauden jälkeen, ei myöskään työntekijäin eläkemaksua enää pidätetä. Vielä 65 vuoden iän täyttämiskuukaudelta eläkemaksu pidätetään.

4.4
TEL-työntekijä eläkkeellä

Jos työntekijällä on oikeus saada täysitehoista työeläkettä työkyvyttömyyseläkkeenä (täytenä tai osaeläkkeenä), yksilöllisenä varhaiseläkkeenä (täytenä tai osaeläkkeen suuruisena) tai työttömyyseläkkeenä, ei työntekijäin eläkemaksua pidätetä. Tällöin edellytetään, että työntekijä todistaa eläkkeellä olonsa työnantajalle, minkä jälkeen eläkemaksua ei enää pidätetä. Tämä seikka kerrotaan eläkkeensaajalle eläkepäätöksen mukana toimitettavassa oheismateriaalissa. Kansaneläke ei vaikuta eläkemaksuun.

Työntekijäin eläkemaksu pidätetään silloin, kun työntekijän yksilöllinen varhaiseläke on lepäävänä ansiotyön aikana. Myös osa-aikaeläkettä ja alle 65 vuoden iässä vanhuuseläkettä saavalta työntekijältä pidätetään eläkemaksu.

Sukupolvenvaihdos- tai luopumiseläkettä taikka luopumiskorvausta saavalta, työsuhteessa olevalta työntekijältä pidätetään eläkemaksu, sillä tällöin työsuhteesta karttuu myös eläkettä.

Jos eläke päättyy, tulee työntekijän ilmoittaa tästä heti työnantajalle.

4.5
TEL-työntekijän eläkemaksun perusteena oleva ansio

Työntekijäin eläkemaksu pidätetään yleensä kaikesta ennakonpidätyksen alaisesta palkasta. Siten eläkemaksu pidätetään rahapalkan ja luontoisetujen yhteismäärästä. Jos kuitenkin työntekijän palkka muodostuu pelkästään luontoiseduista, ei eläkemaksua pidätetä.

STM:n päätöksellä on TEL:n osalta työntekijäin eläkemaksun ulkopuolelle rajattu myös eräitä erikseen nimettyjä tulolajeja, kuten työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus. LEL:n ja TaEL:n osalta tällaisia rajauksia ei ole tehty.

4.5.1
TEL-työsuhteen päättyessä maksettava vuosilomakorvaus

TEL-työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosilomakorvausta ei lasketa mukaan eläkepalkkaan eikä siitä peritä myöskään työnantajalta vakuutusmaksuja. Tällaisesta vuosilomakorvauksesta ei myöskään pidätetä työntekijäin eläkemaksua.

4.5.2
Muu korvaus

Eläkemaksu koskee TEL-palkkaan luettavia, ennakonpidätyksen alaisia etuja, kuten esimerkiksi työnantajan työntekijälleen ottamaa säästöhenkivakuutusta.

Työntekijäin eläkemaksua ei sen sijaan pidätetä TEL-työsuhteen päättyessä tai kestäessä maksettavista korvauksista, joita ei lasketa mukaan eläkepalkkaan. Tällaisia korvauksia ovat mm. irtisanomisen yhteydessä maksettavat vahingonkorvaukset, työtehtävien yhteydessä syntyneistä keksinnöistä maksettava palkka ja henkilökuntaedut kuten korkoetu.

4.6
Palvelurahat

Vaikka työsuhteessa ansaitut palvelurahat eivät ole ennakkopidätyksenalaista palkkaa, lasketaan ne mukaan eläkepalkkaan. Näin ollen niistä pidätetään myös työntekijäin eläkemaksu.

Tällaisia palvelurahojen saajia ovat lähinnä eteisvahtimestarit. He maksavat saamistaan palvelurahoista ennakkoveroa suoraan verottajalle. Jotta työnantaja voisi kuukausittain pidättää työntekijäin eläkemaksun, tulee työntekijän ilmoittaa alkuvuodesta tai työsuhteen alkaessa työnantajalleen palvelurahan määrä, joka on veron perusteena. Työntekijä maksaa tästä summasta työnantajalle työntekijäin eläkemaksun.

4.7
Luottamustoimesta maksettavat palkkiot

Eläkemaksu peritään luottamustoimipalkkioista ainoastaan silloin, kun luottamushenkilö on samalla TEL-työsuhteessa palkkion maksajaan. Tällöinhän palkkiot luottamustoimesta lisätään työsuhteesta maksettavaan TEL-palkkaan.

Muissa tilanteissa luottamustoimesta maksetusta palkkiosta ei pidätetä eläkemaksua, koska yksityisessä luottamustoimessa oleva henkilö ei ole virka- eikä työsuhteessa. Näin siitä riippumatta, onko luottamustoimesta järjestetty eläketurva TEL 1 b §:n mukaan vai ei.

4.8
Lähetystöjen palveluksessa olevat työntekijät

Suomessa tehtävän työn osalta diplomaattisen edustuston hallinnolliseen ja teknilliseen henkilökuntaan sekä edustustojen palveluskunnan jäseniin sovelletaan Suomen työeläkelainsäädäntöä, jos he ovat Suomen kansalaisia tai asuvat vakinaisesti Suomessa.

Jos edustusto työnantajana on velvollinen järjestämään TEL:n mukaisen eläketurvan, pidätetään myös työntekijöiltä eläkemaksu työsuhteessa saadusta TEL-palkasta. Sillä seikalla, miten veron ennakko käytännössä suoritetaan, ei ole merkitystä. Vaikka Suomessa toimiva edustusto työnantajana on erityisäännöksen mukaan vapautettu ennakonpidätyksen toimittamisesta, työntekijäin eläkemaksu pidätetään.

Ulkoasiainministeriö on 2.9.1993 antanut lähetystöille työntekijäin eläkemaksua koskevan tiedotteen.

5
LEL:n ja TaEL:n piiriin kuuluvat työntekijät

LEL:n tai TaEL:n piiriin kuuluvilta työntekijöiltä työnantaja pidättää eläkemaksun siitä palkasta, josta työnantajakin on velvollinen maksamaan vakuutusmaksun. Eläkemaksua ei pidätetä ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jonka aikana LEL- tai TaEL-työntekijä täyttää 14 vuotta.

Valtion tai kunnan palveluksessa olevan LEL-työntekijän eläkemaksu pidätetään samoin kuin muiden LEL-työntekijöiden eläkemaksu.

Eläketurvan karttuminen ei vaikuta LEL- tai TaEL--työntekijäin, kuten ei työnantajankaan, maksuvelvollisuuteen. STM:n päätös eräiden tulolajien rajaamisesta eläkemaksun ulkopuolelle ei koske LEL- eikä TaEL-työntekijöitä.

Näin ollen työnantaja pidättää LEL- tai TaEL-työntekijältä eläkemaksun työsuhteen kestosta ja palkan

määrästä riippumatta. Myös eläkkeellä olevalta LEL- tai TaEL-työntekijältä pidätetään eläkemaksu.

Työnantaja pidättää LEL- tai TaEL-työntekijältä eläkemaksun aina palkanmaksun yhteydessä.

6
Palkkaturvalain mukaiset ansiot

Palkkaturvalain mukaisista valtion maksamista ansioista jää työnantajan vakuutusmaksu yleensä saamatta. Näin ollen ei ole pidetty kohtuullisena pidättää maksua myöskään työntekijöiltä. Palkkaturvalaissa ei myöskään ole tähän oikeuttavaa säännöstä (vrt. Merimiesten PalkkaturvaL 10 §). Niinpä STM:n päätöksen mukaan työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä palkkaturvalain mukaisista ansioista.

Vuoden 1993 alusta konkurssipesä on voinut hakea palkkaturvaa työntekijöidensä puolesta. Tätä kutsutaan ns. nopeutetuksi palkkaturvaksi. Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä silloinkaan, kun on kyseessä nopeutettu palkkaturva.

Vastaavasti myöskään LEL- tai TaEL-työntekijöiden palkkaturvalain mukaisista ansioista ei pidätetä työntekijäin eläkemaksua.

7
Palkan ulosmittaaminen työnantajalta

Ulosottoviranomainen ei pidätä työntekijäin eläkemaksua silloin, kun palkka ulosmitataan työnantajalta. Tulkinta on näin yhdenmukainen palkkaturvalain mukaisten ansioiden kanssa. STM:n päätöksellä ei ole otettu kantaa ulosmittaukseen.

8
Palkka konkurssipesältä

Ennen konkurssia erääntyneet palkat

Konkurssissa valvotuista, **ennen konkurssin alkamista erääntyneistä** palkkasaatavista, jotka maksetaan konkurssipesästä, **ei pidätetä** työntekijäin eläkemaksua, koska konkurssipesää ei ole työnantaja vaan konkurssiin asetettu yritys. Eläkemaksua ei pidätetä riippumatta siitä, kuuluiko työntekijä TEL:n, LEL:n vai TaEL:n piiriin.

Irtisanomisajan palkka

Konkurssi sinänsä ei aiheuta työsuhteen päättymistä. Vasta silloin, kun työnantaja on asetettu konkurssiin, voidaan työsopimus työsopimuslain 41 §:n 1 momentin mukaan irtisanoa päättymään 14 päivän kuluttua irtisanomisesta, vaikka irtisanomis- ja työsopimusaika olisikin pitempi.

Konkurssipesän varallisuuteen voi kohdistua kahdenlaisia saamisvaateita. Konkurssisaamisia ovat ne saamisoikeudet, joiden oikeusperuste on syntynyt ennen konkurssia ja jotka voidaan valvoa konkurssissa.

Myös itse konkurssipesä voi olla velallisena. Tällaisen ns. massavelan saamisoikeus on syntynyt vasta konkurssin alkamisen jälkeen. Konkurssipesän maksamat irtisanomisajan palkat ovat pesän massavelkaa.

Yleensä eläkelaitos pitää voimassa konkurssiin menneen työnantajan vakuutuksen, ja eläkettä karttuu myös irtisanomisajalta. Vakuutusmaksut kuitenkin lasketaan erikseen konkurssin asettamista edeltävältä ajalta ja konkurssin asettamisen jälkeiseltä ajalta.

Näin ollen vakuutusmaksu irtisanomisajalta maksetusta palkasta osoitetaan konkurssipesälle. Koska tarkoituksena on, että työntekijät osallistuvat eläketurvan kustantamiseen ja kun heille irtisanomisajalta karttuu eläkettä, **irtisanomisajan palkasta pidätetään** myös työntekijäin eläkemaksu.

Työskentely konkurssipesälle

Jos työskentely jatkuu konkurssin alettua konkurssipesän lukuun, konkurssipesä on työnantajan asemassa ja pidättää työntekijöilleen maksamistaan palkoista työntekijäin eläkemaksun. Tällöin konkurssipesä on velvollinen maksamaan myös työnantajan vakuutusmaksun TEL:n, LEL:n tai TaEL:n mukaan.

9
Täydennyspäiväraha

Täydennyspäivärahaa maksetaan sairausajan palkkaa vastaavana korvauksena työnantajan yhteydessä toimivan sairauskassan (työpaikkakassa tai täydennyskassa) sääntöjen mukaisena etuutena. Täydennyspäiväraha

on veronalaista tuloa ja sitä pidetään eläkepalkkana.

Vaikka täydennyspäivärahan maksajana ei ole työnantaja eikä se ole EPL 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa, siitä pidätetään lain mukaan työntekijäin eläkemaksu (TEL 12 b § 2 mom).

Sairauskassa pidättää työntekijäin eläkemaksun maksamastaan täydennyspäivärahasta. Sairauskassa tilittää pidättämänsä maksun edelleen työnantajalle. Työnantaja merkitsee maksun määrän työntekijän pidätystodistukseen.

10
Lähdeverolain alaiset ansiot

Työntekijäin eläkemaksu pidätetään ennakkoperintälain 4 §:n mukaisen palkan lisäksi myös rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetusta palkasta (TEL 12 b §).

Henkilö, joka ei ole verovuonna asunut Suomessa on vain rajoitetusti verovelvollinen. Hänen Suomesta saamaansa palkkatuloa verotetaan lähdeverolain mukaan, ellei verosopimusten määräyksistä muuta johdu. Lähdevero on lopullinen vero. Lähdeverolain alaiset palkkatulot ovat TEL-palkkaa siltä osin kuin niitä olisi pidetty normaalisti ennakonpidätyksen alaisina palkkatuloina ja niistä pidätetään työntekijäin eläkemaksu.

11
Ulkomaan työstä saatu palkka

Suomessa asuva henkilö on tuloverolain mukaan yleisesti verovelvollinen sekä Suomesta että muualta saamastaan tulosta. Eräin poikkeuksin suomalaisen ulkomailla saama palkkatulo on tuloverolain 77 §:n mukaan Suomesta verovapaata tuloa. Työntekijäin eläkemaksu pidätetään myös tällaisesta palkkatulosta (TEL 12 b §).

Työskentely alkanut ennen 1994

Työntekijäin eläkemaksu pidätetään TEL:n, LEL:n tai TaEL:n alaisesta ulkomaan työstä saadusta palkasta. Eläkemaksu pidätetään tällöin eläkepalkaksi katsottavasta määrästä. Eläkepalkkaan luetaan todellisuudessa maksettu rahapalkka ja mahdolliset luontoisedut.

Työskentely alkanut vuonna 1994 tai sen jälkeen

Vuoden 1994 alusta tulevat voimaan säännökset ulkomailla työskentelevän työntekijän vakuuttamisesta (TEL 1 c §, LEL 1 a § ja TaEL 1 a §). Näitä säännöksiä sovelletaan, jollei ETA- tai sosiaaliturvasopimuksesta muuta johdu. Uusien säännösten mukaan suomalaisen työnantajan ulkomaille lähettämä työntekijä vakuutetaan pakollisesti Suomen lainsäädännön mukaan kahden vuoden ajan. Tämän jälkeen työnantajan on mahdollista saada vapautus vakuuttamisvelvollisuudesta.

Uusien säännösten mukaan määräytyy myös työansio (= vakuutuspalkka) silloin, kun henkilö työskentelee ulkomailla. Vakuutuspalkkana pidetään lähtökohtaisesti sitä palkkaa, mitä vastaavasta työstä olisi Suomessa maksettava (TEL 7 § 5, LEL 6 § ja TaEL 7 §). Työnantaja ja työntekijä voivat lain säännösten puitteissa sopia vakuutuspalkan määrästä. Näitä säännöksiä sovelletaan kaikessa ulkomaantyössä silloin, kun Suomen työeläkelait tulevat sovellettavaksi.

Yhteenveto

Työntekijäin eläkemaksu pidätetään aina silloin, kun työntekijä on vakuutettava Suomen lainsäädännön mukaan. Jos ulkomaan työskentely on alkanut ennen vuotta 1994, eläkemaksu pidätetään palkan todellisesta määrästä. Jos ulkomaan työskentely sitä vastoin on alkanut vuonna 1994 tai sen jälkeen, tulevat uudet säännöt sovellettavaksi ja eläkemaksu pidätetään vakuutuspalkaksi sovitusta määrästä.

Vapaaehtoinen vakuuttaminen

Vuoden 1994 alusta voimaantulleiden säännösten mukaan suomalainen työnantaja voi vakuuttaa ulkomailla työskentelevän työntekijän eräissä tilanteissa myös vapaaehtoisesti TEL:in, LEL:in tai TaEL:in mukaan. Työntekijäin eläkemaksua ei näissä tilanteissa pidätetä. Tämä johtuu siitä, että työtekijäin eläkemaksun saa pidättää vain, jos työnantaja on velvollinen järjestämään eläketurvan.

Ulkomaantyötä koskevia säännöksiä käsitellään myöhemmin tänä vuonna julkaistavassa yleiskirjeessä.

12
Eläkemaksun pidättäminen

Työntekijäin eläkemaksu ja työnantajan maksuosuus muodostavat yhdessä ansioeläketurvan kustantamiseksi suoritettavan työeläkemaksun.

Työntekijäin eläkemaksusta on yhteisesti sovittu. Eläkemaksun pidättämisvelvollisuus perustuu TEL:n 12 b §:ään, LEL:n 10 c §:ään ja TaEL:n 7 a §:ään.

Näiden säännösten mukaan työnantajan tulee palkanmaksun yhteydessä pidättää työntekijäin eläkemaksu. Jollei työnantaja maksua kuitenkaan pidätä, työnantaja vastaa koko eläkemaksusta eläkelaitokselle. Mitään muuta seuraamusta työnantajalle ei laissa ole säädetty. Jos työnantaja jättää eläkemaksun pidättämättä, se katsotaan verotuksessa työntekijän tuloksi. Tällöin myös ennakonpidätys on virheellinen ja työntekijä joutunee maksamaan lisäveroa.

Vaikka verottaja katsoisi pidättämättä jääneen eläkemaksun verotettavaksi tuloksi, eläkepalkkaan sitä ei kuitenkaan lasketa mukaan, koska sitä ei voida pitää sovittuna vastikkeena tehdystä työstä. Sen lukeminen eläkepalkkaan asettaisi myös työntekijät perusteettomasti eriarvoiseen asemaan.

Työnantaja pidättää eläkemaksun palkanmaksuhetkellä laskettuna palkan bruttomäärästä pennin tarkkuudella. Jos myöhemmin todetaan, että työntekijä ei kuulunut työeläkelain piiriin, ei eläkemaksua palauteta (ks. kuitenkin ketjutus, kohta 4.2). Sitä ei myöskään palauteta, jos hänen todetaan kuuluneen toisen työeläkelain piiriin.

Koska eläkemaksu on lopullinen, työnantaja ei saa pidättää eläkemaksua enää myöhemmin takautuvasti. Ratkaisu eläkemaksun pidättämisestä tehdään palkanmaksuhetkellä. Ainoastaan silloin, kun työntekijä on laiminlyönyt eläkkeen päättymistä tai palvelurahan määrää koskevan ilmoitusvelvollisuutensa, työnantaja voi periä saamatta jääneen eläkemaksun taannehtivasti.

Työnantaja vastaa työntekijäin eläkemaksun suorittamisesta eläkelaitokselle samalla tavalla kuin hän vastaa työnantajan vakuutusmaksun suorittamisesta. Eläkelaitos kohdistaa laiminlyönteihin liittyvät vaatimukset vain työnantajaan. Työnantaja maksaa

työeläkemaksun eläkelaitokselle sitä osiin erittelemättä.

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia pidätystavasta, ellei työntekijäin eläkemaksua voi pidättää palkanmaksun yhteydessä (esim. ulkomaantyö).

Eläkemaksu työnantajan palkkakirjanpidossa

Työnantajan palkkakirjanpidossa tulee yksilötasolla ilmetä pidätetyt työntekijäin eläkemaksut. Tieto merkitään työntekijälle annettavaan pidätystodistukseen. Eläkelaitokset eivät pysty erittelemään kokonaisvakuutusmaksua työnantajan ja työntekijän osuuksiin.

Työnantajan kirjanpidossa työntekijäin eläkemaksuina kerätty summa on rekisteröitävä erikseen, koska yritysverotuksessa voidaan tuloista vähentää vain työnantajan kustannuksiksi jäävä osuus kokonaisvakuutusmaksuista.

Työntekijäin eläkemaksun tilittäminen eläkesäätiölle

Työnantajan tulee suorittaa eläkesäätiölle kannatusmaksuna työntekijöiltä pidättämänsä eläkemaksut siltä osin kuin se tarvitaan ansioeläketurvan kustantamiseksi. Näin ollen työnantajan ei tarvitse tilittää eläkesäätiöön työntekijäin eläkemaksua, jos eläkesäätiön eläkevastuu on täyteen katettu (STM:n määräys 1.6.1993).

13
Eläkemaksu on verovähennyskelpoinen

Työntekijäin eläkemaksu on Suomen verotuksessa vähennyskelpoinen. Verovähennysosuus ei vaikuta vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuteen.

Maksun verovähennyskelpoisuus otetaan ennakonpidätyksessä huomioon jo ennakonpidätysprosenttia määrättäessä.

14
Eläkemaksun vaikutus eläkepalkkaan

Työntekijäin eläkemaksu ei vaikuta vähentävästi eläkepalkkaan vuonna 1993. Eläkepalkka määrätään vuodelta 1993 edelleen samojen perusteiden mukaan kuin veron ennakkoa pidätettäessä eli bruttoansion perusteella.

Eläkepalkan laskusääntöä muutetaan 1.1.1994 alkaen siten, että eläkepalkan määräämisen perusteena olevien kalenterivuosien työansioista vähennetään työntekijäin eläkemaksuprosenttia vastaava määrä. Vähennys rajoitetaan kuitenkin korkeintaan siihen prosenttimäärään, jolla palkansaajien reaaliansiot ovat työntekijäin eläkemaksun voimassaoloaikana nousseet.

Vähennys tehdään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman kertoimen perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa joka kalenterivuodeksi kertoimen käyttäen perusteena TEL:n 9 §:ssä tarkoitettua palkka- ja hintatasoa. Kerroin on julkaistava viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta lukien sitä sovelletaan. Vuoden 1994 osalta kerroin vahvistetaan kuitenkin poikkeuksellisesti vuoden 1994 tammikuun loppuun mennessä.

Työansiot kerrotaan kullekin vuodelle vahvistetulla kertoimella. Näin saatu summa vähennetään työansioista. Työansioiden vähennyskertoimen arvoksi vuodelle 1994 vahvistetaan nolla, näin ollen työntekijäin eläkemaksu ei vielä vuonna 1994 vaikuta eläkepalkkaan. Tämän hetkisten arvioiden mukaan kerroin tulee vahvistettavaksi nollaa suuremmaksi noin vuonna 1996 - 1997.

Työntekijäin eläkemaksua vastaavan osuuden vähentäminen eläkkeen perusteena olevista työansioista koskee TEL-, LEL- ja TaEL-ansioita (TEL 7 § 5-7 mom., LEL 5 § 1 mom., TaEL 5 § 1 mom.).

14.1.
Työntekijäin eläkemaksu ei vaikuta työansioihin

TEL:n, LEL:n ja TaEL:n rajamäärät

Arvioittaessa työansioiden määrää TEL:n 1 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovellettaessa, ei ansioista vähennetä työntekijäin eläkemaksua vastaavaa määrää. Eläkelaitos tekee vähennyksen vasta eläkepalkkaa määrätessään (TEA 1 §:n 1 mom.).

Vastaavasti tutkittaessa, onko työntekijällä ansioita LEL:n 5 §:n 2 momentin tarkoittaman alemman rajamäärän tai 7 §:n 1 momentin tarkoittaman ylemmän rajamäärän verran, ei ansioista vielä tässä vaiheessa vähennetä työntekijäin eläkemaksua vastaavaa määrää. Vähennyksen tekee eläkelaitos vasta eläkepalkkaa määrätessään. LEL-eläkkeen perusteena voi näin ollen olla alle rajamäärän olevat ansiot.

Samalla tavoin menetellään tutkittaessa, onko työntekijällä TaEL-ansioita TaEL:n 3 §:n 2 momentin veran.

Tekninen katkaisu

TEL-työsuhteen teknisen katkaisun edellytyksenä on muun muassa, että työajan muutoksen yhteydessä palkka on alentunut vähintään yhdellä neljänneksellä tai noussut yhdellä kolmanneksella aikaisemmasta. Ansiotason muutosta arvioitaessa ei työansioista vähennetä työntekijäin eläkemaksua vastaavaa määrää.

YVE-eläkettä saavan ansiotulot

Tarkasteltaessa YVEn saajan ansiotuloja käytetään ansioita, joista ei ole vähennetty työntekijäin eläkemaksua vastaavaa määrää.

14.2.
Työntekijäin eläkemaksu vaikuttaa työansioihin

Eläkepalkka

TEL:n 7 §:n 1 momentin mukaisesti eläkepalkkaa määrättäessä vähennetään ensin kunkin kalenterivuoden työansioista määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua työntekijäin eläkemaksuprosenttia. Näin vähennetyistä työansioista valitaan eläkepalkan perusteena olevat kalenterivuodet TEL:n 7 §:n 1 momentin mukaisesti.

Eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen

Eläkepalkan harkinnanvaraista tarkistamista sovellettaessa käytetään eläkepalkan perusteena työansioita, joista on vähennetty työntekijäin eläkemaksua vastaava määrä.

Yhteensovitus

Yhteensovitusperusteena käytetään eläkepalkkaa. Näin ollen työntekijäin eläkemaksua vastaava määrä on jo vähennetty eläkepalkkaa määrättäessä.

Osa-aikaeläke

Ansionalenemaa laskettaessa kokoaikaisen työn ansiotulosta vähennetään työntekijäin eläkemaksua vastaava määrä. Se vähennetään myös osa-aikaisen työn ansiotulosta.

Luottamustoimet

Työntekijäin eläkemaksu koskee luottamustoimessa olevaa henkilöä vain jos hän on samanaikaisesti työsuhteessa palkkion maksajaan. Määrättäessä luottamustoimesta eläkettä vähennetään työansioista kuitenkin eläkemaksuprosenttia vastaava määrä.

TEL 1 c §:n mukaan vapaaehtoisesti vakuutettu ulkomaantyö

Vaikka vapaaehtoisesti vakuutetusta ulkomaantyöstä (TEL 1 c §, LEL 1 a § ja TaEL 1 a §) ei pidätetä työntekijäin eläkemaksua, vähennetään vakuutuspalkasta eläkettä määrättäessä eläkemaksuprosenttia vastaava määrä.

15
Muutoksenhaku

Työntekijäin eläkemaksuun noudatetaan soveltuvin osin, mitä TEL:ssä, LEL:ssä ja TaEL:ssa on säädetty työnantajan valitusoikeudesta eläkevakuutusmaksuasioissa.

Jos työntekijä on tyytymätön häneltä pidätettyyn eläkemaksuun, hän voi tehdä TEL 22 §:ssä säädetyn perustevalituksen eläkelautakunnalle. Valitus on tehtävä viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona eläkemaksu on pidätetty.

Perustevalitusta varten ei tarvita päätöstä. Työntekijä voi liittää valitukseensa palkkalaskelman tai ennakonpidätystodistuksen, josta käy ilmi pidätetyn eläkemaksun määrä.

Eläkelautakunnan päätöksestä työntekijä voi valittaa vakuutusoikeuteen.

Voimaantulo

Työntekijäin eläkemaksua koskevat pysyvät säännökset tulevat voimaan 1.1.1994. Työntekijäin eläkemaksu pidätetään sellaisesta täydennyspäivärahasta, joka on maksettu 1.1.1994 tai sen jälkeen.

Työntekijäin eläkemaksu pidätetään uusien säännösten perusteella 1.1.1994 tai sen jälkeen maksettavasta palkasta kassaperiaatteen mukaisesti eli maksuhetken tilanteen mukaisesti. Esimerkiksi jos työsuhde ei jatku enää vuoden 1995 puolella, mutta vuonna 1995 maksetaan vielä vuodelle 1994 kohdistuvaa palkkaa tai erillissuorituksia, pidätetään eläkemaksu vuoden 1995 suuruisena.

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös
työntekijäin eläkemaksusta

Annettu Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1993

Sosiaali- ja terveysministeriö on 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 12 b §:n 5 momentin nojalla sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (559/93) päättänyt:

1 §

Tätä päätöstä noudatetaan työntekijäin eläkelain soveltamispiiriin kuuluviin työntekijöihin.

2 §

Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä työntekijältä, jonka työansio kuukaudessa ei palkanmaksuhetkellä ole ylittänyt tai jonka työansion ei arvioida ylittävän työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyä rajamäärää.

3 §

Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä, jos työsuhde ei palkanmaksuhetkeen mennessä ole jatkunut taikka sen ei arvioida jatkuvan vähintään kuukautta.

Työntekijäin eläkemaksua pidätetään kuitenkin kolmannesta kalenterikuukaudesta alkaen edellyttäen, että työntekijäin eläkelain 1 §:n 2 momentin edellytysten arvioidaan täyttyvän työsuhteen kolmantenakin kalenterikuukautena. Jos työnantaja jo ennen kolmatta kalenterikuukautta arvioi edellä mainittujen edellytysten täyttyvän kolmena peräkkäisenä kalenterikuukautena, eläkemaksua voidaan ryhtyä pidättämään jo seuraavasta palkanmaksusta lukien. Jos työskentely ei tule työntekijäin eläkelain piiriin, työnantajan on palautettava pidätetty eläkemaksu työntekijälle.

4 §

Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä ennen sitä kalenterivuotta, jonka kuluessa työntekijä täyttää 14 vuotta eikä sen kuukauden jälkeen, jonka aikana työntekijä täyttää 65 vuotta.

5 §

Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä työsuhteen päättyessä maksettavasta vuosilomakorvauksesta eikä muista sellaisista korvauksista, joita ei oteta huomioon eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa.

6 §

Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä palkkaturvalain (649/73) mukaan maksetuista palkoista.

7 §

Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä täysitehoisella työkyvyttömyys- eikä työttömyyseläkkeellä olevalta, jos työntekijä osoittaa eläkkeellä olonsa työnantajalleen.

Työntekijän tulee ilmoittaa työnantajalle eläk-

keen päättymisestä.

Työntekijäin eläkemaksu pidätetään henkilöltä, jonka yksilöllinen varhaiseläke on lepäämässä. Työntekijäin eläkemaksua ei pidätetä henkilöltä, jolle maksetaan yksilöllistä varhaiseläkettä osaeläkkeen suuruisena.

8 §

Työntekijän on alkuvuodesta tai työsuhteen alkaessa ilmoitettava työnantajalleen palvelurahan määrä, joka on veron perusteena. Työnantaja perii tämän perusteella kuukausittain työntekijältä työntekijäin eläkemaksun.

9 §

Työnantajan yhteydessä toimiva sairauskassa pidättää työntekijäin eläkemaksun maksamastaan täydennyspäivärahasta. Sairauskassa tilittää pidättämänsä eläkemaksun työnantajalle.

10 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1993

Sosiaali- ja terveysministeri

Hallitusneuvos
toimistopäällikkönä

ELÄKETURVAKESKUS LIITE 2

Lakiosasto/mms 16.12.1993

TYÖSUHTEEN KESTÄESSÄ MAKSETTAVIA KORVAUKSIA

	EPL 4 §:n palkkaa	Eläkepalkka	Työntekijäin eläkemaksu vuonna 1993	Työntek. eläkemaksu vuodesta 1994 alkaen
Sairausajalta suoritettu palkan ja sairaspäivärahan erotus	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Lisäpäiväraha	ei	ei	ei	ei
Työntekijänoikeuskorvaukset, Uusintapalkkiot, Rojalti	ei	ei	ei	ei
Henkilökuntaedut	osittain	ei	kyllä, jos ennakon pidätys	ei
Suoritukset henkilöstörahastoon, rahastoosuudet yms.	ei	ei	ei	ei
Esinelahjat	ei	ei	ei	ei
Työsuhdekeksinnöt	kyllä, jos syntynyt työtehtävien yhteydessä	ei	ei	ei
Työsuhteessa maksetut luottamusmiespalkkiot	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Muut luottamusmiespalkkiot	kyllä	kyllä, jos TEL 1 b §:n vapaaehtoinen vakuutus	ei	ei
Palkkiot sairauskassan hallituksen yms. jäsenille	kyllä	ei	ei	ei
Ky:n äänettömälle yhtiömiehelle jaettu voitto-osuus	ei	ei	ei	ei
Pelkkä luontoisetu	kyllä	kyllä	ei	ei